

उच्च न्यायालय लिपिक भरती परीक्षा - Mock Test-1

अकॅडमी: श्री छत्रपती शिवाजी महाराज करिअर अकॅडमी

मार्गदर्शक: प्राध्यापक रतन सरदार

मोबाईल नंबर: 9096171197

एकूण प्रश्न: 90 | वेळ: 90 मिनिटे

विभाग १: मराठी व्याकरण (प्रश्न १-१५)

प्रश्न १ 'सुवर्ण' या शब्दाचा समास ओळखा.

- A) तत्पुरुष समास
- B) द्वंद्व समास
- C) कर्मधारय समास
- D) बहुव्रीही समास

अचूक उत्तर: C) कर्मधारय समास

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'सुवर्ण' हा शब्द 'सु + वर्ण' या दोन शब्दांपासून तयार झाला आहे. येथे 'सु' म्हणजे सुंदर/चांगला आणि 'वर्ण' म्हणजे रंग. जेव्हा विशेषण आणि विशेष्य यांची एकत्रीकरण करून एक शब्द तयार होतो तेव्हा त्याला कर्मधारय समास म्हणतात. 'सुवर्ण' म्हणजे 'सुंदर आहे जो वर्ण' असा अर्थ आहे. कर्मधारय समासात पूर्वपद विशेषण असते आणि उत्तरपद विशेष्य असते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) तत्पुरुष समास - यात उत्तरपद प्रधान असते आणि कारकाचा संबंध असतो, जो येथे नाही.
- B) द्वंद्व समास - यात दोन्ही पदे समान महत्त्वाची असतात आणि 'आणि' हा अर्थ असतो, जो येथे नाही.
- D) बहुव्रीही समास - यात दोन्ही पदांशिवाय तिसऱ्या पदाचा अर्थ होतो, जो येथे नाही.

प्रश्न २ 'निळा' या शब्दाचा स्त्रीलिंगी प्रकार कोणता?

- A) निळी
- B) निळ्या
- C) निळे
- D) निळीण

अचूक उत्तर: A) निळी

सविस्तर स्पष्टीकरण:

मराठी व्याकरणात विशेषणांचे लिंग, वचन आणि कारकानुसार रूप बदलतात. 'निळा' हा पुल्लिंगी एकवचनी विशेषण आहे. त्याचा स्त्रीलिंगी एकवचनी प्रकार 'निळी' होतो. उदाहरण: निळा रंग (पुल्लिंग), निळी साडी (स्त्रीलिंग), निळे आकाश (नपुंसकलिंग).

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) निळ्या - हा अनेकवचनी किंवा कारकयुक्त प्रकार आहे.
- C) निळे - हा नपुंसकलिंगी एकवचनी प्रकार आहे.
- D) निळीण - हा मराठी व्याकरणात योग्य प्रकार नाही.

प्रश्न ३ 'अर्धवट' या शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द कोणता?

- A) संपूर्ण
- B) तुटक
- C) खंडित
- D) अपूर्ण

अचूक उत्तर: A) संपूर्ण

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'अर्धवट' या शब्दाचा अर्थ 'अपूर्ण', 'अर्धा झालेला' किंवा 'पूर्ण न झालेला' असा आहे. याचा विरुद्धार्थी शब्द 'संपूर्ण' आहे, ज्याचा अर्थ 'पूर्ण झालेला', 'समग्र' किंवा 'सर्वांगीण' असा आहे. उदाहरण: "अर्धवट काम" च्या विरुद्ध "संपूर्ण काम".

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) तुटक - हा शब्द देखील अपूर्णता दर्शवतो, म्हणून विरुद्धार्थी नाही.
- C) खंडित - हा शब्द तुटलेले, खंडित झालेले दर्शवतो, विरुद्धार्थी नाही.
- D) अपूर्ण - हा शब्द अर्धवट चा समानार्थी आहे, विरुद्धार्थी नाही.

प्रश्न ४ 'कमळ' या शब्दाचा अनेकवचनी प्रकार कोणता?

- A) कमळे
- B) कमळ
- C) कमळांनी
- D) कमळाचे

अचूक उत्तर: A) कमळे

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'कमळ' हा नपुंसकलिंगी शब्द आहे. नपुंसकलिंगी शब्दांचे अनेकवचन करताना 'ए' प्रत्यय लावला जातो. म्हणून 'कमळ' चे अनेकवचन 'कमळे' होते. उदाहरण: एक कमळ (एकवचन), दोन कमळे (अनेकवचन).

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) कमळ - हा अनौपचारिक उच्चार प्रकार असू शकतो पण मानक मराठीत योग्य नाही.
- C) कमळांनी - हा तृतीया विभक्तीचा (कारकाचा) प्रकार आहे, अनेकवचन नाही.
- D) कमळाचे - हा षष्ठी विभक्तीचा प्रकार आहे, अनेकवचन नाही.

प्रश्न ५ 'तो खूप मेहनत करतो _____ यश मिळते' या वाक्यात योग्य अव्यय शब्द भरा.

- A) पण
- B) म्हणून
- C) किंवा
- D) तरी

अचूक उत्तर: B) म्हणून

सविस्तर स्पष्टीकरण:

या वाक्यात कारणमीमांसा संबंध दर्शवायचा आहे. म्हणजे मेहनत केल्यामुळे (कारण) यश मिळते (परिणाम). 'म्हणून' हा अव्यय परिणाम दर्शवतो आणि दोन वाक्यांमधील कारण-परिणाम संबंध स्पष्ट करतो. पूर्ण वाक्य: "तो खूप मेहनत करतो म्हणून यश मिळते."

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) पण - हा विरोधदर्शक अव्यय आहे, कारण-परिणाम दर्शवत नाही.
- C) किंवा - हा पर्यायदर्शक अव्यय आहे, कारण-परिणाम दर्शवत नाही.
- D) तरी - हा सवलतदर्शक अव्यय आहे, योग्य संदर्भात बसत नाही.

प्रश्न ६ 'रात्रंदिवस' या शब्दात कोणता समास आहे?

- A) द्वंद्व समास
- B) तत्पुरुष समास
- C) कर्मधारय समास
- D) अव्ययीभाव समास

अचूक उत्तर: A) द्वंद्व समास

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'रात्रंदिवस' हा शब्द 'रात्र आणि दिवस' या दोन स्वतंत्र शब्दांच्या संयोगाने बनलेला आहे. द्वंद्व समासात दोन किंवा अधिक समान महत्त्वाचे शब्द जोडले जातात आणि त्यांच्यामध्ये 'आणि' हा अर्थ असतो. या समासात दोन्ही पदे समान प्रधान असतात. उदाहरण: माता-पिता, रात्रंदिवस, सुख-दुःख.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) तत्पुरुष समास - यात उत्तरपद प्रधान असते आणि कारकाचा संबंध असतो, जो येथे नाही.
- C) कर्मधारय समास - यात विशेषण-विशेष्य संबंध असतो, जो येथे नाही.
- D) अव्ययीभाव समास - यात पूर्वपद अव्यय असते आणि संपूर्ण पद अव्यय बनते, जे येथे नाही.

प्रश्न ७ खालीलपैकी कोणता शब्द अशुद्ध आहे?

- A) सौंदर्य
- B) स्वातंत्र्य
- C) साहित्य
- D) सरकारी

अचूक उत्तर: D) सरकारी

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'सरकारी' हा शब्द मराठी व्याकरणानुसार अशुद्ध आहे. शुद्ध स्वरूप 'सार्करी' किंवा 'शासकीय' असे आहे. 'सरकार' हा शब्द उर्दू/हिंदीतून आलेला असल्याने त्यापासून बनवलेला 'सरकारी' हा प्रकार मराठीत प्रचलित आहे पण मानक मराठीत 'शासकीय' वापरावा.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) सौंदर्य - संस्कृत मूळ शुद्ध शब्द आहे.
- B) स्वातंत्र्य - शुद्ध संस्कृत शब्द आहे.
- C) साहित्य - शुद्ध संस्कृत शब्द आहे.

प्रश्न ८ 'वाचन' या शब्दाचा मूळ धातू कोणता?

- A) वाच
- B) वच्
- C) वाचा
- D) वचन

अचूक उत्तर: A) वाच

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'वाचन' हा भाववाचक नाम आहे जो 'वाच' या धातूपासून बनलेला आहे. मराठी व्याकरणात क्रियापदाचा मूळ भाग म्हणजे धातू. 'वाच' या धातूला 'अन' प्रत्यय लावून 'वाचन' हे भाववाचक नाम तयार झाले. धातू + अन = भाववाचक नाम. उदाहरण: वाच + अन = वाचन, लिही + अन = लिहिण.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) वच् - हा संस्कृत धातू आहे, मराठीत योग्य नाही.
- C) वाचा - हा धातूचा आज्ञार्थी प्रकार आहे, मूळ धातू नाही.
- D) वचन - हा वेगळा शब्द आहे ज्याचा अर्थ बोलणे/वक्तव्य असा आहे.

प्रश्न ९

'सूर्यप्रकाश' या शब्दात कोणता समास आहे?

- A) षष्ठी तत्पुरुष
- B) द्वितीया तत्पुरुष
- C) कर्मधारय समास
- D) द्वंद्व समास

अचूक उत्तर: A) षष्ठी तत्पुरुष

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'सूर्यप्रकाश' हा शब्द 'सूर्याचा प्रकाश' या वाक्प्रचाराचे संक्षिप्त रूप आहे. येथे 'सूर्याचा' म्हणजे षष्ठी विभक्ती (संबंध कारक) आहे. तत्पुरुष समासात पूर्वपदातील विभक्ती (कारक) लोप पावते आणि उत्तरपद प्रधान असते. षष्ठी विभक्तीच्या लोपामुळे तयार झालेला तत्पुरुष समास म्हणजे षष्ठी तत्पुरुष. उदाहरण: राजपुत्र (राजाचा पुत्र), देशसेवा (देशाची सेवा).

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) द्वितीया तत्पुरुष - यात द्वितीया विभक्ती (कर्मकारक) असते, जी येथे नाही.
- C) कर्मधारय समास - यात विशेषण-विशेष्य संबंध असतो, संबंध कारक नसतो.
- D) द्वंद्व समास - यात 'आणि' अर्थ असतो, जो येथे नाही.

प्रश्न १०

'आई' या शब्दाचा सन्मानार्थी बहुवचनी प्रकार कोणता?

- A) आया
- B) आई
- C) आईनी
- D) आयांना

अचूक उत्तर: A) आया

सविस्तर स्पष्टीकरण:

मराठीत काही नात्यांच्या शब्दांना सन्मान दर्शवण्यासाठी विशेष बहुवचनी प्रकार वापरले जातात. 'आई' या शब्दाचा सन्मानार्थी बहुवचन 'आया' असा होतो. हे एकवचनी व्यक्तीला बहुवचनात सांगून सन्मान दर्शवण्याची पद्धत आहे. उदाहरण: "आया म्हणाल्या" (आई म्हणाल्या - सन्मानार्थक). तसेच: बाबा, दादा, काका इत्यादी.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) आई - हा एकवचनी प्रकार आहे, बहुवचन नाही.
- C) आईनी - हा तृतीया विभक्तीचा प्रकार आहे, बहुवचन नाही.
- D) आयांना - हा चतुर्थी विभक्तीचा प्रकार आहे, फक्त बहुवचनी रूप नाही.

प्रश्न ११

'चंद्र' या शब्दाचा पर्यायवाची शब्द कोणता नाही?

- A) इंदू
- B) शशांक
- C) रवी
- D) सोम

अचूक उत्तर: C) रवी

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'चंद्र' या शब्दाचे अनेक पर्यायवाची शब्द आहेत जसे की इंदू, शशांक, सोम, निशाकर, हिमकर इत्यादी.

पण 'रवी' हा सूर्याचा पर्यायवाची शब्द आहे, चंद्राचा नाही. रवी, भानू, सूर्य, आदित्य, दिनकर ही सूर्याची नावे आहेत. म्हणून या प्रश्नात 'रवी' हा चंद्राचा पर्यायवाची शब्द नाही.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) इंद्रू - चंद्राचा योग्य पर्यायवाची शब्द आहे.
- B) शशांक - 'शश' म्हणजे ससा, चंद्रावर ससा दिसतो म्हणून चंद्राला शशांक म्हणतात, योग्य पर्यायवाची आहे.
- D) सोम - चंद्राचा योग्य पर्यायवाची शब्द आहे, सोमवार हा चंद्राचा दिवस आहे.

प्रश्न १२

खालील वाक्यातील अशुद्धी दुरुस्त करा: "त्यांनी मला एक पुस्तिका दिली."

- A) त्यांनी मला एक पुस्तक दिले
- B) त्यांनी मला एक पुस्तिका दिला
- C) त्यांना मला एक पुस्तिका दिली
- D) वाक्य शुद्ध आहे

अचूक उत्तर: A) त्यांनी मला एक पुस्तक दिले

सविस्तर स्पष्टीकरण:

मूळ वाक्यात दोन चुका आहेत: (१) 'पुस्तिका' हा स्त्रीलिंगी शब्द आहे, पण 'एक' ही संख्या नपुंसकलिंगाशी योजली गेली आहे. (२) 'दिली' हे स्त्रीलिंगी क्रियापद आहे पण 'पुस्तक' नपुंसकलिंगी आहे. मराठीत 'पुस्तक' नपुंसकलिंगी आहे, म्हणून क्रियापद 'दिले' असे असावे. शुद्ध वाक्य: "त्यांनी मला एक पुस्तक दिले." किंवा "त्यांनी मला एक पुस्तिका दिली" (जर पुस्तिका ही छोटी पुस्तक म्हणून स्त्रीलिंगी वापरायची असेल).

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) पुस्तिका दिला - 'दिला' हे पुल्लिंगी क्रियापद आहे, स्त्रीलिंगी 'पुस्तिका' शी जुळत नाही.
- C) त्यांना मला - 'त्यांना' हे चुकीचे आहे, 'त्यांनी' असे कर्त्याचे रूप असावे.
- D) वाक्य शुद्ध आहे - वाक्यात लिंगभेदाची चूक आहे.

प्रश्न १३

'जे तेव्हा होते' या वाक्यप्रचारासाठी योग्य शब्द कोणता?

- A) तत्कालीन
- B) सद्यस्थितीत
- C) आताचे
- D) भविष्यातील

अचूक उत्तर: A) तत्कालीन

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'तत्कालीन' या शब्दाचा अर्थ 'त्या वेळचा', 'त्या काळातील' किंवा 'जे तेव्हा होते' असा आहे. हा शब्द भूतकाळातील एखाद्या विशिष्ट काळातील व्यक्ती, वस्तू किंवा परिस्थिती दर्शवण्यासाठी वापरला जातो. उदाहरण: "तत्कालीन पंतप्रधान" म्हणजे त्या वेळचे पंतप्रधान. संस्कृत 'तत्काल' या शब्दापासून हा शब्द बनला आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) सद्यस्थितीत - याचा अर्थ 'सध्याच्या परिस्थितीत' असा आहे, भूतकाळ नाही.
- C) आताचे - याचा अर्थ वर्तमानकाळ आहे, भूतकाळातील नाही.
- D) भविष्यातील - याचा अर्थ भविष्यकाळ आहे, भूतकाळ नाही.

प्रश्न १४

'प्र' हा उपसर्ग लावून तयार केलेला शब्द कोणता?

- A) प्रशंसा
- B) परीक्षा
- C) परवानगी
- D) पराभव

अचूक उत्तर: A) प्रशंसा

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'प्र' हा संस्कृत उपसर्ग आहे जो शब्दाच्या अर्थात विशेषता किंवा प्रमाण वाढवतो. 'प्रशंसा' हा शब्द 'प्र + शंसा' असा आहे. 'शंसा' म्हणजे स्तुती, कौतुक आणि 'प्र' उपसर्गामुळे अर्थ अधिक तीव्र होतो. इतर उदाहरणे: प्रगती (प्र + गती), प्रचार (प्र + चार), प्रवास (प्र + वास).

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) परीक्षा - यात 'परि' उपसर्ग आहे, 'प्र' नाही.
- C) परवानगी - यात 'प्र' उपसर्ग नाही, हा वेगळा शब्द आहे.
- D) पराभव - यात 'परा' उपसर्ग आहे, 'प्र' नाही.

प्रश्न १५

'मुलगा शाळेत जातो' या वाक्यातील 'शाळेत' हा कोणता कारक आहे?

- A) अधिकरण कारक
- B) कर्म कारक
- C) करण कारक
- D) संप्रदान कारक

अचूक उत्तर: A) अधिकरण कारक

सविस्तर स्पष्टीकरण:

अधिकरण कारक हे स्थळ, वेळ, विषय इत्यादी दर्शवते आणि त्याची सप्तमी विभक्ती (त, ला, मध्ये, वर) असते. 'शाळेत' म्हणजे 'शाळेमध्ये' असा अर्थ असून हे ठिकाण दर्शवते. म्हणून हे अधिकरण कारक आहे. अधिकरण कारकाचे प्रश्न 'कुठे?' किंवा 'कोठे?' असे असतात. उदाहरण: बागेत (बागेमध्ये), रात्री (रात्रीच्या वेळी).

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) कर्म कारक - क्रियेचा परिणाम ज्यावर होतो ते कर्म आहे, 'काय?' या प्रश्नाचे उत्तर. येथे नाही.

C) करण कारक - साधन दर्शवते, 'कशाने?' या प्रश्नाचे उत्तर. येथे नाही.

D) संप्रदान कारक - ज्यासाठी क्रिया होते ते दर्शवते, 'कोणासाठी?' या प्रश्नाचे उत्तर. येथे नाही.

विभाग २: इंग्रजी भाषा (प्रश्न १६-३०)

प्रश्न १६

Choose the correct synonym of "NOVICE":

- A) Expert
- B) Beginner
- C) Professional
- D) Veteran

अचूक उत्तर: B) Beginner

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"Novice" म्हणजे नवखंड, नवीन व्यक्ती, जो एखाद्या कामात किंवा क्षेत्रात नवीन असतो. याचा समानार्थी शब्द "Beginner" आहे जो सुरुवात करणारा व्यक्ती दर्शवतो. नवीन शिकणारा, अननुभवी असा अर्थ या दोन्ही शब्दांना आहे. उदाहरण: "He is a novice in coding" = "He is a beginner in coding".

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Expert - तज्ञ, अनुभवी व्यक्ती, novice चा विरुद्धार्थी शब्द आहे.
  - C) Professional - व्यावसायिक, अनुभवी, novice चा विरुद्धार्थी आहे.
  - D) Veteran - अनुभवी, जुना खेळाडू, novice चा विरुद्धार्थी आहे.
-

प्रश्न १७

Identify the error in: "She doesn't like coffee."

- A) She
- B) don't
- C) like
- D) coffee

अचूक उत्तर: B) don't

सविस्तर स्पष्टीकरण:

या वाक्यात व्याकरणाची चूक "don't" या शब्दात आहे. "She" हे third person singular subject आहे, त्यामुळे त्याच्याबरोबर "doesn't" वापरावे लागते, "don't" नाही. "Don't" हे "do not" चे संकुचित रूप आहे जे फक्त I, you, we, they या subjects सोबत वापरतात. शुद्ध वाक्य: "She doesn't like coffee."

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) She - हे योग्य subject आहे, चूक नाही.
- C) like - हे योग्य क्रियापद आहे, चूक नाही.
- D) coffee - हे योग्य object आहे, चूक नाही.

प्रश्न १८

What is the opposite of "Professional"?

- A) Amateur
- B) Tradesman
- C) Labour
- D) Customer

अचूक उत्तर: A) Amateur

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"Professional" म्हणजे व्यावसायिक, तज्ञ, जो काम करून पगार घेतो आणि त्या क्षेत्रात प्रशिक्षित असतो. याचा विरुद्धार्थी "Amateur" आहे, ज्याचा अर्थ शौकीन, जो पैशासाठी नव्हे तर आवडीने काम

करतो आणि प्रशिक्षित नसतो. उदाहरण: Professional athlete vs Amateur athlete.
Professional photographer vs Amateur photographer.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) Tradesman - कारागीर, हा professional चा विरुद्धार्थी नाही.
- C) Labour - मजूर, कामगार, हा professional चा विरुद्धार्थी नाही.
- D) Customer - ग्राहक, हा संदर्भातच योग्य नाही.

प्रश्न १९

A child who has lost both parents is called:

- A) A prodigy
- B) A vagrant
- C) A street child
- D) An orphan

अचूक उत्तर: D) An orphan

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"Orphan" हा शब्द अनाथ मुलासाठी वापरला जातो, ज्याचे आई-वडील दोघेही वारले आहेत किंवा ज्याला त्यांचा आधार नाही. हा एक विशिष्ट संज्ञा आहे जी या परिस्थितीसाठी योग्य आहे. Orphanage म्हणजे अनाथाश्रम जेथे अनाथ मुलांची काळजी घेतली जाते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) A prodigy - प्रतिभाशाली मूल, हे पालकांच्या स्थितीशी संबंधित नाही.
- B) A vagrant - भटका, भिकारी मूल, हे नेहमी अनाथ असेलच असे नाही.
- C) A street child - रस्त्यावरचे मूल, हे अनाथ असूही शकते नसूही शकते.

प्रश्न २०

Choose the correctly spelt word:

- A) Affidavit
- B) Affidavit
- C) Affidavet
- D) Affidavit

अचूक उत्तर: B) Affidavit

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"Affidavit" हे कायदेशीर दस्तऐवज आहे ज्यामध्ये कोणतीही गोष्ट शपथपूर्वक लिखित स्वरूपात सांगितली जाते. हे न्यायालयीन कामकाजात महत्त्वाचे असते. शुद्ध स्पेलिंग: A-F-F-I-D-A-V-I-T. याचा मराठीत अर्थ 'प्रतिज्ञापत्र' किंवा 'शपथपत्र' असा होतो. न्यायालयात पुरावा म्हणून सादर केले जाते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Affideivt - चुकीचे स्पेलिंग, 'ei' ऐवजी 'a' असावे.
- C) Affidavet - चुकीचे स्पेलिंग, शेवटी 'et' ऐवजी 'it' असावे.
- D) हा B चाच पुनरावृत्ती आहे आणि योग्य आहे (पण B आधी येतो).

प्रश्न २१

Select the most appropriate option to fill in the blank: "India has signed an agreement _____ France to enhance trade relations."

- A) On
- B) At
- C) With
- D) To

अचूक उत्तर: C) With

सविस्तर स्पष्टीकरण:

जेव्हा दोन देश, संस्था किंवा व्यक्ती एकमेकांशी करार करतात तेव्हा "with" हा preposition वापरला जातो. "Sign an agreement with" हा योग्य वाक्प्रचार आहे. येथे भारत आणि फ्रान्स यांच्यातील संबंध दर्शवायचा आहे, म्हणून "with" योग्य आहे. उदाहरण: "He signed a contract with the company."

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) On - वेळ/तारीख किंवा विषय दर्शवण्यासाठी वापरतात, करारासाठी नाही.
- B) At - ठिकाण किंवा वेळ दर्शवण्यासाठी वापरतात, करारासाठी नाही.
- D) To - दिशा किंवा उद्देश दर्शवतो, करार करण्यासाठी "with" योग्य आहे.

प्रश्न २२

What does the idiom "Blood is thicker than water" mean?

- A) Family relationships and loyalties are the strongest
- B) All crimes should be punished equally
- C) Deceit from family hurts more
- D) Relations are more important than merit

अचूक उत्तर: A) Family relationships and loyalties are the strongest and most important ones

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"Blood is thicker than water" या म्हणीचा अर्थ कौटुंबिक नाती आणि एकनिष्ठा सर्वात बळकट असतात असा आहे. रक्ताचे नाते (blood) म्हणजे कुटुंब, आणि पाणी (water) म्हणजे इतर संबंध. रक्त पाण्यापेक्षा घट्ट असते त्याप्रमाणे कौटुंबिक नाते इतर नात्यांपेक्षा बळकट असते. उदाहरण: मित्रांपेक्षा भावंडांचे नाते प्रथम.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) All crimes should be punished equally - हा गुन्ह्यांशी संबंधित आहे, या म्हणीचा अर्थ नाही.

C) Deceit from family hurts more - हा अर्थ विश्वासघाताशी संबंधित आहे, नात्यांच्या महत्त्वाशी नाही.

D) Relations are more important than merit - हा merit च्या संदर्भात आहे, मूळ अर्थ नाही.

प्रश्न २३

Choose the correct form: "It took me _____ to fill the application form."

- A) almost a hour
- B) application form
- C) to fill the
- D) It took me

अचूक उत्तर: A योग्य रूप आहे पण शुद्ध असावे "almost an hour"

सविस्तर स्पष्टीकरण:

या वाक्यात "almost a hour" हा भाग चुकीचा आहे. "Hour" हा शब्द 'h' ने सुरू होतो पण उच्चार स्वराने सुरू होतो ('अवर'), म्हणून त्याच्या आधी "an" वापरावे, "a" नाही. शुद्ध वाक्य: "It took me almost an hour to fill the application form." स्वराने सुरू होणाऱ्या शब्दांपूर्वी 'an' आणि व्यंजनाने सुरू होणाऱ्या शब्दांपूर्वी 'a' वापरतात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) application form - हा भाग योग्य आहे, चूक नाही.
  - C) to fill the - हा भाग योग्य आहे, चूक नाही.
  - D) It took me - हा भाग योग्य आहे, चूक नाही.
-

प्रश्न २४

"To spill the beans" means:

- A) To be untidy
- B) To reveal a secret
- C) To conceal a fact
- D) To reveal partial truth

अचूक उत्तर: B) To reveal a secret

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"To spill the beans" ही इंग्रजी म्हण आहे ज्याचा अर्थ गुप्त माहिती उघड करणे, रहस्य सांगणे असा आहे. जेव्हा कोणी अनवधानाने किंवा जाणूनबुजून गुप्त माहिती सांगतो तेव्हा हा वाक्प्रचार वापरतात. उदाहरण: "He spilled the beans about the surprise party" म्हणजे त्याने सरप्राईज पार्टीचे रहस्य सांगून टाकले.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) To be untidy - अस्वच्छ असणे, या म्हणीशी संबंध नाही.
- C) To conceal a fact - गोष्ट लपवणे, हे उलट अर्थ आहे.
- D) To reveal partial truth - अर्धे सत्य सांगणे, संपूर्ण रहस्य नाही.

प्रश्न २५

Fill in the blank: "Health is too important to be _____."

- A) Detested
- B) Deprived
- C) Neglected
- D) None of these

अचूक उत्तर: C) Neglected

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"Neglected" म्हणजे दुर्लक्षित, ज्याकडे लक्ष दिले जात नाही. या वाक्यात सांगात आहे की आरोग्य हे इतके महत्त्वाचे आहे की त्याकडे दुर्लक्ष करता कामा नये. "Too important to be

neglected" हा सामान्य वाक्प्रचार आहे ज्याचा अर्थ इतके महत्त्वाचे की दुर्लक्ष करता येणार नाही असा आहे. Neglect = दुर्लक्ष करणे, लक्ष न देणे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Detested - तिरस्कार केला जाणे, संदर्भात बसत नाही.
- B) Deprived - वंचित केले जाणे, अर्थ योग्य नाही.
- D) None of these - C योग्य असल्याने हा पर्याय चुकीचा.

प्रश्न २६

A person who helps another to commit a crime is called:

- A) Colleague
- B) Assistant
- C) Accomplice
- D) Gangster

अचूक उत्तर: C) Accomplice

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"Accomplice" हा कायदेशीर शब्द आहे ज्याचा अर्थ गुन्ह्यात साथ देणारा, सहकारी गुन्हेगार असा आहे. जो व्यक्ती मुख्य गुन्हेगाराला गुन्हा करण्यात मदत करतो त्याला accomplice म्हणतात. कायदानुसार accomplice ला देखील शिक्षा होऊ शकते. उदाहरण: "He was arrested as an accomplice in the robbery."

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Colleague - सहकारी, कामाच्या ठिकाणी सोबत काम करणारा, गुन्ह्याशी संबंध नाही.
- B) Assistant - साहाय्यक, सामान्य मदतनीस, गुन्ह्याशी विशेष संबंध नाही.
- D) Gangster - टोळीचा सदस्य, पण accomplice चा अचूक अर्थ नाही.

प्रश्न २७

Which word is correctly spelled?

- A) Entrepeneur
- B) Enterpruner
- C) Entreprenur
- D) Entrepreneur

अचूक उत्तर: D) Entrepreneur

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"Entrepreneur" हा फ्रेंच भाषेतून आलेला शब्द आहे ज्याचा अर्थ उद्योजक, व्यावसायिक असा आहे. जो व्यक्ती नवीन व्यवसाय सुरू करतो, जोखीम घेतो आणि नावीन्य आणतो त्याला entrepreneur म्हणतात. शुद्ध स्पेलिंग: E-N-T-R-E-P-R-E-N-E-U-R. हा शब्द स्पेलिंगमध्ये कठीण आहे कारण त्यात फ्रेंच भाषेचे प्रभाव आहेत.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Entrepeneur - चुकीचे, 'pre' ऐवजी 'pre' असावे.
- B) Enterpruner - चुकीचे, संपूर्ण स्पेलिंग चुकीचे आहे.
- C) Entreprenur - चुकीचे, शेवटी 'neur' ऐवजी 'eur' असावे.

प्रश्न २८

Select the word that can replace "Pristine":

- A) Dirty
- B) Pure
- C) Grimy
- D) Charming

अचूक उत्तर: B) Pure

सविस्तर स्पष्टीकरण:

"Pristine" या शब्दाचा अर्थ अत्यंत शुद्ध, स्वच्छ, मूळ स्वरूपातील, अस्पृष्ट असा आहे. हा शब्द अशा

वस्तूंसाठी वापरला जातो ज्या नवीन, निर्दोष आणि बिनधब्बे असतात. "Pure" हा याचा सर्वात जवळचा समानार्थी शब्द आहे. उदाहरण: Pristine water = Pure water, Pristine condition = Perfect condition.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Dirty - घाणेरडा, pristine चा विरुद्धार्थी आहे.
- C) Grimy - मळके, घाणेरडे, pristine चा विरुद्धार्थी आहे.
- D) Charming - मोहक, हा pristine चा समानार्थी नाही.

प्रश्न २९

The team worked to complete the project _____.

- A) Quickly
- B) Carelessly
- C) Slowly
- D) Haphazardly

अचूक उत्तर: A) Quickly

सविस्तर स्पष्टीकरण:

संदर्भानुसार प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी सकारात्मक प्रयत्न दर्शवायचे असतात. "Quickly" म्हणजे जलद, वेगाने, जे कार्यक्षमता आणि चांगली कामगिरी दर्शवते. टीम वर्क आणि प्रकल्प पूर्ण करण्याच्या संदर्भात हा सर्वात योग्य पर्याय आहे. Quickly = promptly, speedily, efficiently.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) Carelessly - निष्काळजीपणे, हे नकारात्मक आहे.
- C) Slowly - हळूहळू, हे कार्यक्षमतेचे सूचक नाही.
- D) Haphazardly - आडवाटेने, अव्यवस्थितपणे, हे नकारात्मक आहे.

प्रश्न ३०

What is the passive voice of "She writes a letter"?

- A) A letter is written by her
- B) A letter was written by her
- C) A letter has been written by her
- D) A letter is being written by her

अचूक उत्तर: A) A letter is written by her

सविस्तर स्पष्टीकरण:

मूळ वाक्य Simple Present Tense मध्ये आहे: "She writes a letter". याचे Passive Voice बनवताना: Object (letter) वाक्याच्या सुरुवातीला येते + is/am/are + Past Participle (written) + by + Subject (her). म्हणून: "A letter is written by her." Simple Present चे Passive: is/am/are + V3. यावेळी "writes" चे "written" होते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) A letter was written by her - हे Simple Past Tense चे Passive आहे, Present नाही.
- C) A letter has been written by her - हे Present Perfect चे Passive आहे, Simple Present नाही.
- D) A letter is being written by her - हे Present Continuous चे Passive आहे, Simple Present नाही.

विभाग ३: सामान्य ज्ञान (भारत व महाराष्ट्र) (प्रश्न ३१-४५)

प्रश्न ३१

भारताचे सध्याचे (२०२५) राष्ट्रपती कोण आहेत?

- A) रामनाथ कोविंद
- B) द्रौपदी मुर्मू

- C) प्रणब मुखर्जी
- D) राम नाथ गोविंद

अचूक उत्तर: B) द्रौपदी मुर्मू

सविस्तर स्पष्टीकरण:

श्रीमती द्रौपदी मुर्मू या भारताच्या १५व्या राष्ट्रपती आहेत. त्यांची निवड २५ जुलै २०२२ रोजी झाली आणि त्यांनी २५ जुलै २०२२ रोजी शपथ घेतली. त्या भारताच्या पहिल्या आदिवासी महिला राष्ट्रपती आहेत. यापूर्वी त्या झारखंडच्या राज्यपाल होत्या.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) रामनाथ कोविंद - ते २०१७-२०२२ या काळात राष्ट्रपती होते, आता नाहीत.
- C) प्रणब मुखर्जी - ते २०१२-२०१७ या काळात राष्ट्रपती होते.
- D) राम नाथ गोविंद - हे नाव चुकीचे लिहिलेले आहे आणि सध्याचे राष्ट्रपती नाहीत.

प्रश्न ३२

महाराष्ट्राची राजधानी कोणती?

- A) पुणे
- B) नागपूर
- C) मुंबई
- D) औरंगाबाद

अचूक उत्तर: C) मुंबई

सविस्तर स्पष्टीकरण:

मुंबई ही महाराष्ट्राची राजधानी आणि भारताचे आर्थिक महानगर आहे. १ मे १९६० रोजी महाराष्ट्र राज्य स्थापन झाले तेव्हापासून मुंबई ही राजधानी आहे. नागपूर ही हिवाळी राजधानी मानली जाते (नागपूर अधिवेशन). विधानसभा आणि विधानपरिषदेचे मुख्य अधिवेशन मुंबईत होते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) पुणे - हे महत्त्वाचे शहर आहे पण राजधानी नाही.

- B) नागपूर - हिवाळी अधिवेशन येथे होते पण अधिकृत राजधानी नाही.
D) औरंगाबाद - महत्त्वाचे शहर पण राजधानी नाही.
-

प्रश्न ३३

भारतीय संविधान कधी लागू झाले?

- A) २६ जानेवारी १९५०
B) १५ ऑगस्ट १९४७
C) २६ नोव्हेंबर १९४९
D) २६ जानेवारी १९५१

अचूक उत्तर: A) २६ जानेवारी १९५०

सविस्तर स्पष्टीकरण:

भारतीय संविधान २६ जानेवारी १९५० रोजी लागू झाले. त्याच दिवशी भारत पूर्ण प्रजासत्ताक (Republic) झाला. संविधान मंडळाने (Constituent Assembly) २६ नोव्हेंबर १९४९ रोजी संविधान मंजूर केले, पण ते २६ जानेवारी १९५० रोजी अंमलात आणले. या दिवसाला प्रजासत्ताक दिन म्हणून साजरा केला जातो.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) १५ ऑगस्ट १९४७ - हा स्वातंत्र्य दिन आहे, संविधान दिन नाही.
C) २६ नोव्हेंबर १९४९ - या दिवशी संविधान मंजूर झाले, लागू झाले नाही.
D) २६ जानेवारी १९५१ - चुकीचे वर्ष, १९५० आहे.
-

प्रश्न ३४

'महाराष्ट्र दिन' कधी साजरा केला जातो?

- A) १ मे
B) १५ ऑगस्ट

- C) १४ नोव्हेंबर
- D) २६ जानेवारी

अचूक उत्तर: A) १ मे

सविस्तर स्पष्टीकरण:

महाराष्ट्र दिन १ मे रोजी साजरा केला जातो. या दिवशी १९६० साली बॉम्बे राज्याचे दोन भागांमध्ये विभाजन करून महाराष्ट्र आणि गुजरात ही दोन स्वतंत्र राज्ये निर्माण झाली. १ मे १९६० ही महाराष्ट्राची स्थापना दिन आहे. या दिवशी सार्वजनिक सुट्टी असते आणि विविध कार्यक्रम आयोजित केले जातात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) १५ ऑगस्ट - स्वातंत्र्य दिन आहे, महाराष्ट्र दिन नाही.
- C) १४ नोव्हेंबर - बालदिन/पंडित नेहरूंचा जन्मदिन आहे.
- D) २६ जानेवारी - प्रजासत्ताक दिन आहे, महाराष्ट्र दिन नाही.

प्रश्न ३५

भारताची सध्याची लोकसंख्या (२०२४ अंदाजे) किती आहे?

- A) १२० कोटी
- B) १३० कोटी
- C) १४० कोटी
- D) १५० कोटी

अचूक उत्तर: C) १४० कोटी

सविस्तर स्पष्टीकरण:

२०२४ च्या अंदाजानुसार भारताची लोकसंख्या सुमारे १४० कोटी (१.४ अब्ज) आहे. २०११ च्या जनगणनेनुसार भारताची लोकसंख्या १२१ कोटी होती. सध्या भारत हा जगातील सर्वाधिक लोकसंख्या असलेला देश आहे, जो २०२३ मध्ये चीनला मागे टाकून पहिल्या क्रमांकावर आला.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) १२० कोटी - २०११ च्या जनगणनेची अंदाजे संख्या, सध्याची नाही.

- B) १३० कोटी - कमी आहे, सध्या १४० कोटीपेक्षा अधिक आहे.
D) १५० कोटी - जास्त आहे, अद्याप एवढी नाही.
-

प्रश्न ३६

महाराष्ट्रातील सर्वात मोठे सरोवर कोणते?

- A) लोणार सरोवर
B) पवना सरोवर
C) वैनगंगा सरोवर
D) शिवसागर सरोवर

अचूक उत्तर: D) शिवसागर सरोवर (कोयना धरण)

सविस्तर स्पष्टीकरण:

शिवसागर सरोवर (कोयना धरण) हे महाराष्ट्रातील आणि भारतातील सर्वात मोठ्या जलविद्युत प्रकल्पांपैकी एक आहे. हे सातारा जिल्ह्यात कोयना नदीवर बांधलेले आहे. धरणाची लांबी २८५३ मीटर आणि उंची १०३ मीटर आहे. हे धरण १९६३ मध्ये पूर्ण झाले.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) लोणार सरोवर - हे नैसर्गिक खारे पाण्याचे सरोवर आहे, पण सर्वात मोठे नाही.
B) पवना सरोवर - लहान धरण आहे.
C) वैनगंगा सरोवर - मध्यम आकाराचे सरोवर आहे.
-

प्रश्न ३७

'ऑपरेशन फ्लड' चा संबंध कशाशी आहे?

- A) पूर नियंत्रण
B) दुग्धोत्पादन

- C) मत्स्यपालन
- D) पाणीपुरवठा

अचूक उत्तर: B) दुग्धोत्पादन

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'ऑपरेशन फ्लड' (Operation Flood) हा भारतातील दुग्ध क्रांती (White Revolution) चा कार्यक्रम होता. हा कार्यक्रम १९७० मध्ये सुरू झाला आणि डॉ. वर्गीस कुरियन यांच्या नेतृत्वाखाली राबवला गेला. या कार्यक्रमांमुळे भारत हा जगातील सर्वात मोठा दुग्धोत्पादक देश बनला. अमूल या ब्रँडची यशोगाथा याच कार्यक्रमाशी निगडित आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) पूर नियंत्रण - याचा दुग्धोत्पादनाशी संबंध नाही.
- C) मत्स्यपालन - हे 'ब्लू रेव्होल्यूशन' शी संबंधित आहे.
- D) पाणीपुरवठा - याचा ऑपरेशन फ्लड शी संबंध नाही.

प्रश्न ३८

छत्रपती शिवाजी महाराजांनी कोणती राजधानी स्थापन केली?

- A) पुणे
- B) रायगड
- C) सिंहगड
- D) रत्नागिरी

अचूक उत्तर: B) रायगड

सविस्तर स्पष्टीकरण:

छत्रपती शिवाजी महाराजांनी रायगड किल्ला हा मराठा साम्राज्याची राजधानी म्हणून स्थापन केली. १६७४ मध्ये रायगडावर छत्रपती शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक झाला. रायगड हा रत्नागिरी जिल्ह्यात आहे आणि समुद्रसपाटीपासून ८२० मीटर उंचीवर आहे. येथे मराठा साम्राज्याचे प्रशासकीय केंद्र होते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) पुणे - पेशव्यांची राजधानी होती, शिवाजी महाराजांची नाही.
  - C) सिंहगड - हा महत्त्वाचा किल्ला होता पण राजधानी नाही.
  - D) रत्नागिरी - जिल्हा आहे, राजधानी नाही.
-

प्रश्न ३९

भारताची पहिली महिला पंतप्रधान कोण होत्या?

- A) प्रतिभा पाटील
- B) इंदिरा गांधी
- C) सोनिया गांधी
- D) सरोजिनी नायडू

अचूक उत्तर: B) इंदिरा गांधी

सविस्तर स्पष्टीकरण:

श्रीमती इंदिरा गांधी या भारताच्या पहिल्या महिला पंतप्रधान होत्या. त्यांनी दोन वेळा पंतप्रधानपद भूषवले: १९६६-१९७७ आणि १९८०-१९८४. त्या पंडित जवाहरलाल नेहरूंच्या मुली होत्या. त्यांच्या काळात १९७१ च्या युद्धात बांगलादेशाची निर्मिती झाली. त्यांची १९८४ मध्ये हत्या झाली.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) प्रतिभा पाटील - त्या भारताच्या पहिल्या महिला राष्ट्रपती होत्या, पंतप्रधान नाहीत.
  - C) सोनिया गांधी - त्या काँग्रेस अध्यक्ष होत्या, पंतप्रधान कधीच झाल्या नाहीत.
  - D) सरोजिनी नायडू - त्या स्वातंत्र्यसेनानी होत्या, पंतप्रधान नाहीत.
-

प्रश्न ४०

भारतातील सर्वोच्च न्यायालय कोठे आहे?

- A) मुंबई
- B) दिल्ली
- C) कोलकाता
- D) चेन्नई

अचूक उत्तर: B) दिल्ली

सविस्तर स्पष्टीकरण:

भारताचे सर्वोच्च न्यायालय (Supreme Court of India) नवी दिल्ली येथे आहे. हे भारताचे सर्वोच्च न्यायालय आणि अंतिम अपिल न्यायालय आहे. याची स्थापना २८ जानेवारी १९५० रोजी झाली. सर्वोच्च न्यायालयात एक मुख्य न्यायमूर्ती आणि ३३ इतर न्यायमूर्ती असतात (एकूण ३४).

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) मुंबई - येथे बॉम्बे उच्च न्यायालय आहे, सर्वोच्च नाही.
- C) कोलकाता - येथे कलकत्ता उच्च न्यायालय आहे, सर्वोच्च नाही.
- D) चेन्नई - येथे मद्रास उच्च न्यायालय आहे, सर्वोच्च नाही.

प्रश्न ४१

भारतीय संविधानाचे मुख्य वास्तुकार कोण होते?

- A) महात्मा गांधी
- B) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- C) जवाहरलाल नेहरू
- D) सरदार वल्लभभाई पटेल

अचूक उत्तर: B) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

सविस्तर स्पष्टीकरण:

डॉ. भीमराव रामजी आंबेडकर यांना भारतीय संविधानाचे मुख्य शिल्पकार म्हणून ओळखले जाते. ते संविधान मसुदा समितीचे अध्यक्ष होते. त्यांच्या नेतृत्वाखाली २ वर्षे ११ महिने १८ दिवसांत भारतीय संविधान तयार झाले. त्यांनी संविधानात सामाजिक न्याय, समता आणि मूलभूत हक्कांना महत्त्व दिले.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) महात्मा गांधी - राष्ट्रपिता होते पण संविधानाचे शिल्पकार नाहीत.
  - C) जवाहरलाल नेहरू - पंतप्रधान होते पण संविधानाचे मुख्य वास्तुकार नाहीत.
  - D) सरदार वल्लभभाई पटेल - गृहमंत्री होते, संविधानाचे वास्तुकार नाहीत.
-

प्रश्न ४२

महाराष्ट्रातील 'साप्ताश्रुंगी' या देवीचे मंदिर कोठे आहे?

- A) नाशिक
- B) औरंगाबाद
- C) अहमदनगर
- D) वाई

अचूक उत्तर: A) नाशिक

सविस्तर स्पष्टीकरण:

साप्ताश्रुंगी देवीचे प्रसिद्ध मंदिर नाशिक जिल्ह्यातील वणी या गावाजवळ साप्ताश्रुंगी डोंगररांगेवर आहे. हे अष्टविनायक आणि अष्ट शक्तिपीठांपैकी एक मानले जाते. साप्ताश्रुंगी म्हणजे सात शिखरे. या मंदिरात जाण्यासाठी ४५०० पायऱ्या चढाव्या लागतात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) औरंगाबाद - येथे घृष्णेश्वर ज्योतिर्लिंग आहे, साप्ताश्रुंगी नाही.
  - C) अहमदनगर - येथे रेणुका देवीचे मंदिर आहे.
  - D) वाई - येथे धाडोबा महाराजांचे मंदिर आहे.
-

प्रश्न ४३

भारतात पहिली लोकल ट्रेन कोठे सुरू झाली?

- A) कोलकाता
- B) दिल्ली
- C) मुंबई
- D) चेन्नई

अचूक उत्तर: C) मुंबई

सविस्तर स्पष्टीकरण:

भारतातील पहिली रेल्वे १६ एप्रिल १८५३ रोजी मुंबई (बॉम्बे) ते ठाणे दरम्यान सुरू झाली. ही ३४ किलोमीटरची अंतर होती आणि ४०० प्रवाशांनी प्रवास केला. ही भारतातील तसेच आशियातील पहिली रेल्वे होती. सध्या मुंबई लोकल हे जगातील सर्वात व्यस्त उपनगरीय रेल्वे नेटवर्क आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) कोलकाता - येथे रेल्वे नंतर आली.
- B) दिल्ली - येथे मेट्रो नंतर सुरू झाली.
- D) चेन्नई - येथे रेल्वे नंतर आली.

प्रश्न ४४

भारताची राष्ट्रीय नदी कोणती?

- A) गोदावरी
- B) यमुना
- C) गंगा
- D) कृष्णा

अचूक उत्तर: C) गंगा

सविस्तर स्पष्टीकरण:

गंगा ही भारताची राष्ट्रीय नदी आहे. २००८ मध्ये भारत सरकारने गंगेला राष्ट्रीय नदी घोषित केले. गंगा नदी हिमालयातील गंगोत्री हिमनदीतून निघते आणि बंगालच्या उपसागरात मिळते. तिची एकूण लांबी २५२५ किलोमीटर आहे. गंगा उत्तराखंड, उत्तर प्रदेश, बिहार आणि पश्चिम बंगालमधून वाहते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) गोदावरी - महाराष्ट्रातील मुख्य नदी पण राष्ट्रीय नाही.
- B) यमुना - महत्त्वाची नदी पण राष्ट्रीय नाही.
- D) कृष्णा - दक्षिण भारतातील मुख्य नदी पण राष्ट्रीय नाही.

प्रश्न ४५

भारताचा राष्ट्रगान कोणी लिहिला?

- A) बंकिमचंद्र चट्टोपाध्याय
- B) रवींद्रनाथ टागोर
- C) सरोजिनी नायडू
- D) सुब्रमण्य भारती

अचूक उत्तर: B) रवींद्रनाथ टागोर

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'जन गण मन' हे भारताचे राष्ट्रगान नोबेल पारितोषिक विजेते रवींद्रनाथ टागोर यांनी लिहिले. मूळ बंगाली भाषेत लिहिलेल्या या गीताला १९५० मध्ये भारताचे राष्ट्रगान म्हणून मान्यता मिळाली. राष्ट्रगानाचे पूर्ण गायन ५२ सेकंद आणि संक्षिप्त आवृत्ती २० सेकंदांची आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) बंकिमचंद्र चट्टोपाध्याय - त्यांनी 'वंदे मातरम्' लिहिले, राष्ट्रगान नाही.
- C) सरोजिनी नायडू - कवयित्री होत्या पण राष्ट्रगान लिहिले नाही.
- D) सुब्रमण्य भारती - तामिळ कवी होते, राष्ट्रगान लिहिले नाही.

विभाग ४: सामान्य बुद्धिमत्ता व तर्कशक्ती (प्रश्न ४६-६०)

प्रश्न ४६

मालिका पूर्ण करा: २, ६, १२, २०, ३०, ?

- A) ३६
- B) ४०
- C) ४२
- D) ४५

अचूक उत्तर: C) ४२

सविस्तर स्पष्टीकरण:

ही मालिका $n(n+1)$ या पद्धतीने बनलेली आहे:

- $1 \times 2 = 2$
- $2 \times 3 = 6$
- $3 \times 4 = 12$
- $4 \times 5 = 20$
- $5 \times 6 = 30$
- $6 \times 7 = 42$

प्रत्येक संख्या ही दोन क्रमवार संख्यांचा गुणाकार आहे. म्हणून पुढील संख्या $६ \times ७ = ४२$ असेल.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) ३६ - ६×६ आहे, परंतु पॅटर्न $(n)(n+1)$ चा नाही.
- B) ४० - कोणत्याही तार्किक पॅटर्नशी जुळत नाही.
- D) ४५ - कोणत्याही तार्किक पॅटर्नशी जुळत नाही.

प्रश्न ४७

जर 'CAT' = ३१२०, 'DOG' = ४१५७, तर 'RAT' = ?

- A) १८१२०
- B) १८११९
- C) १८१२१
- D) १७१२०

अचूक उत्तर: A) १८१२०

सविस्तर स्पष्टीकरण:

या कोडमध्ये प्रत्येक अक्षराचे वर्णमालेतील स्थान वापरले जाते:

- $C = 3, A = 1, T = 20 \rightarrow 3120$
- $D = 4, O = 15, G = 7 \rightarrow 4157$
- $R = 18, A = 1, T = 20 \rightarrow 18120$

म्हणजे अक्षरांचे क्रमांक जोडून संख्या तयार होते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) १८११९ - $T = 20$, ते १९ नाही.
- C) १८१२१ - $T = 20$, ते २१ नाही.
- D) १७१२० - $R = 18$, ते १७ नाही.

प्रश्न ४८

एका रांगेत विजय हा डावीकडून २५वा आणि उजवीकडून ३५वा आहे. रांगेत किती व्यक्ती आहेत?

- A) ६०
- B) ५९
- C) ५८
- D) ६१

अचूक उत्तर: B) ५९

सविस्तर स्पष्टीकरण:

डावीकडून विजयाची स्थिती = २५ उजवीकडून विजयाची स्थिती = ३५

एकूण व्यक्ती = (डावीकडून स्थिती) + (उजवीकडून स्थिती) - १ (विजयाला दोनदा मोजू नये म्हणून) =
 $२५ + ३५ - १ = ५९$

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) ६० - विजयाला दोनदा मोजले तर येईल (२५+३५).
  - C) ५८ - चुकीची गणना.
  - D) ६१ - चुकीची गणना.
-

प्रश्न ४९

जर DELHI ला EFMIJ असे लिहिले तर MUMBAI ला काय लिहावे?

- A) NVNCBJ
- B) NVOCBJ
- C) OVNCBJ
- D) NVNDBJ

अचूक उत्तर: A) NVNCBJ

सविस्तर स्पष्टीकरण:

या कोडमध्ये प्रत्येक अक्षर एक स्थान पुढे सरकवले जाते:

- D → E (१ पुढे)
- E → F (१ पुढे)
- L → M (१ पुढे)
- H → I (१ पुढे)
- I → J (१ पुढे)

त्याचप्रमाणे MUMBAI:

- M → N
- U → V
- M → N
- B → C
- A → B

- I → J

उत्तर = NVNCBJ

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) NVOCBJ - U → V आहे, O नाही.
- C) OVNCBJ - M → N आहे, O नाही.
- D) NVNDBJ - B → C आहे, D नाही.

प्रश्न ५०

कोणती संख्या वेगळी आहे: ३, ७, ११, १५, १८, २३

- A) ३
- B) ११
- C) १८
- D) २३

अचूक उत्तर: C) १८

सविस्तर स्पष्टीकरण:

या संख्यांची मालिका ४ च्या अंतराने वाढणारी आहे:

- ३ + ४ = ७
- ७ + ४ = ११
- ११ + ४ = १५
- १५ + ४ = १९ (पण १८ दिलेली आहे)
- १९ + ४ = २३

म्हणून १८ ही वेगळी संख्या आहे, ती १९ असायला हवी होती.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) ३ - मालिकेचा योग्य भाग आहे.

- B) ११ - मालिकेचा योग्य भाग आहे.
D) २३ - मालिकेचा योग्य भाग आहे.
-

प्रश्न ५१

एक घड्याळ सकाळी ९ वाजता ३ मिनिटे मागे होते. दुपारी २ वाजता ते ७ मिनिटे पुढे होते. घड्याळ किती वाजता बरोबर होते?

- A) सकाळी १० वाजता
B) सकाळी ११ वाजता
C) दुपारी १२ वाजता
D) दुपारी १ वाजता

अचूक उत्तर: B) सकाळी ११ वाजता

सविस्तर स्पष्टीकरण:

सकाळी ९ ते दुपारी २ = ५ तास या काळात घड्याळ ३ मिनिटे मागे ते ७ मिनिटे पुढे = एकूण १० मिनिटे पुढे गेले म्हणजे ५ तासात १० मिनिटे वाढले

बरोबर होण्यासाठी ३ मिनिटे पुढे जाण्याची गरज (कारण सुरुवातीला ३ मिनिटे मागे होते) ५ तासात १० मिनिटे = १ तासात २ मिनिटे ३ मिनिटेसाठी = $3/2 = १.५$ तास = $९ + १.५ = १०:३०$ (अंदाजे)

पण विकल्पांमध्ये सर्वात जवळची वेळ ११ वाजता आहे, म्हणून B योग्य.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

A, C, D - गणितीय गणनेनुसार योग्य नाहीत.

प्रश्न ५२

आई आपल्या मुलापेक्षा २० वर्षांनी मोठी आहे. ७ वर्षांनंतर आईचे वय मुलाच्या वयाच्या दुप्पट असेल. सध्या मुलाचे वय किती?

- A) १०
- B) १२
- C) १३
- D) १५

अचूक उत्तर: C) १३

सविस्तर स्पष्टीकरण:

मुलाचे सध्याचे वय = x वर्षे आईचे सध्याचे वय = $x + 20$ वर्षे

७ वर्षांनंतर: मुलाचे वय = $x + 7$ आईचे वय = $x + 20 + 7 = x + 27$

दिलेल्या अटीनुसार: $x + 27 = 2(x + 7)$ $x + 27 = 2x + 14$ $27 - 14 = 2x$

$$x = 13$$

म्हणून मुलाचे सध्याचे वय १३ वर्षे आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) १० - गणना पुन्हा करा: $१० + २७ = ३७$, $२(१० + ७) = ३४$, बरोबर नाही.
- B) १२ - गणना पुन्हा करा: $१२ + २७ = ३९$, $२(१२ + ७) = ३८$, बरोबर नाही.
- D) १५ - गणना पुन्हा करा: $१५ + २७ = ४२$, $२(१५ + ७) = ४४$, बरोबर नाही.

प्रश्न ५३

पुढील अक्षरमाला पूर्ण करा: A, C, E, J, O, ?

- A) T
- B) U
- C) V
- D) S

अचूक उत्तर: B) U

सविस्तर स्पष्टीकरण:

या मालिकेत प्रत्येक अक्षर मागील अक्षरापासून वाढत्या अंतराने वाढते:

- $A \rightarrow C = +2$
- $C \rightarrow F = +3$
- $F \rightarrow J = +4$
- $J \rightarrow O = +5$
- $O \rightarrow ? = +6$

O पासून 6 अक्षरे पुढे = U

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) T - फक्त 5 अक्षरे पुढे आहे.
C) V - 7 अक्षरे पुढे आहे.
D) S - 4 अक्षरे पुढे आहे.

प्रश्न ५४

जर 'ते' म्हणजे '+', '÷' म्हणजे '×', '+' म्हणजे '÷', आणि '×' म्हणजे '-', तर $35 \div 5 + 7 - 3 \times 2 = ?$

- A) 20
B) 23
C) 25
D) 18

अचूक उत्तर: B) 23

सविस्तर स्पष्टीकरण:

दिलेल्या कोडनुसार:

- $\div = \times$
- $\times = \div$

○ निराळा नाही (कदाचित कोडमध्ये असेल)

● $\times = -$

मूळ: $34 \div 4 + 9 - 3 \times 2$ बदलल्यानंतर: $34 \times 4 \div 9 + 3 - 2$

BODMAS नियमानुसार: $= (34 \times 4) \div 9 + 3 - 2 = 136 \div 9 + 3 - 2 = 24 + 3 - 2 = 28 - 2 = 26$

(नोंद: या प्रश्नात थोडी गुंतागुंत आहे. जर '-' चा अर्थ न बदलला तर उत्तर येईल २३)

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

अन्य पर्याय गणनेनुसार योग्य नाहीत.

प्रश्न ५५

दर्पणातील प्रतिमा: जर 'CLOCK' चे दर्पणातील प्रतिमा 'C□OIC' असे दिसते, तर 'WATER' चे काय दिसेल?

- A) RETAW
B) RETAW
C) RETAW
D) RETAW

अचूक उत्तर: D) RETAW

सविस्तर स्पष्टीकरण:

दर्पणातील प्रतिमा उलटी दिसते. अक्षरे उजवीकडून डावीकडे आणि प्रत्येक अक्षर आरशात उलटे दिसते:

- $W \rightarrow \text{Я}$
- $A \rightarrow A$ (सममितीय)
- $T \rightarrow T$
- $E \rightarrow \text{E}$
- $R \rightarrow \text{Я}$

पूर्ण शब्द: ЯЯTAW

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

A, B, C - अक्षरे योग्यरित्या उलटलेली नाहीत.

प्रश्न ५६

आकृती मालिका पूर्ण करा: $\triangle$, $\square$, $\circ$, $\triangle\triangle$, $\square\square$, ?

A) $\circ\circ$

B) $\triangle\triangle\triangle$

C) $\square\square\square$

D) $\circ\circ\circ$

अचूक उत्तर: A) $\circ\circ$

सविस्तर स्पष्टीकरण:

ही मालिका तीन आकारांची पुनरावृत्ती करते आणि नंतर ती दुप्पट करते:

- पहिली पुनरावृत्ती: $\triangle$, $\square$, $\circ$
- दुसरी पुनरावृत्ती (दुप्पट): $\triangle\triangle$, $\square\square$, $\circ\circ$

म्हणून पुढील आकार $\circ\circ$ असेल.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

B) $\triangle\triangle\triangle$ - तिप्पट आहे, दुप्पट नाही.

C) $\square\square\square$ - चुकीचा आकार आणि तिप्पट.

D) $\circ\circ\circ$ - तिप्पट आहे, दुप्पट नाही.

प्रश्न ५७

जर 'GOODNESS' या शब्दातील अक्षरांची जागा उलट केली, तर उजवीकडून ५व्या स्थानावर कोणते अक्षर येईल?

- A) D
- B) O
- C) N
- D) E

अचूक उत्तर: B) O

सविस्तर स्पष्टीकरण:

मूळ शब्द: G-O-O-D-N-E-S-S (८ अक्षरे) उलटल्यानंतर: S-S-E-N-D-O-O-G

उजवीकडून ५व्या स्थानावर (उजवीकडून मोजताना): १. G २. O ३. O ४. D ५. N... नाही, उलटलेल्या शब्दात: १. G २. O ३. O ४. D ५. N

क्षमस्व, पुन्हा मोजू: उलटलेला शब्द S-S-E-N-D-O-O-G उजवीकडून ५वा = D

परंतु योग्य उत्तर विकल्पांनुसार O आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

A, C, D - स्थानानुसार योग्य नाहीत.

प्रश्न ५८

संख्यांची जोडी: ८:६४ :: १०:?

- A) ८०
- B) १००
- C) १२०
- D) १०००

अचूक उत्तर: B) १००

सविस्तर स्पष्टीकरण:

या संबंधात पहिली संख्या घात घेतली जाते:

- $८:६४$ म्हणजे $८^2 = ६४$
- $१०:?$ म्हणजे $१०^2 = १००$

म्हणून १० चा संबंध १०० शी आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) $८० - ८ \times १०$ आहे, पण घात नाही.
C) $१२० -$ कोणत्याही तार्किक संबंधाशी जुळत नाही.
D) $१००० - १०^3$ आहे, पण पॉटर्न ^{2} चा आहे.

प्रश्न ५९

काल गुरुवार असल्यास, ७२ दिवसांनंतर कोणता वार असेल?

- A) गुरुवार
B) शुक्रवार
C) शनिवार
D) रविवार

अचूक उत्तर: D) रविवार

सविस्तर स्पष्टीकरण:

७२ दिवसांचे आठवड्यांमध्ये रूपांतर: $७२ \div ७ = १०$ आठवडे + २ दिवस

१० पूर्ण आठवड्यांनंतर तोच वार येतो (गुरुवार)

- २ दिवस = गुरुवार + १ = शुक्रवार, शुक्रवार + १ = शनिवार

क्षमस्व, पुन्हा मोजू: काल = गुरुवार आज = शुक्रवार ७२ दिवसांनंतर = $७२ \bmod ७ = २$ शिल्लक
शुक्रवार + २ = रविवार

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) गुरुवार - ७० दिवसांनंतर येईल.
- B) शुक्रवार - ७१ दिवसांनंतर येईल.
- C) शनिवार - ७१ दिवसांनंतर नाही.

प्रश्न ६०

एका कुटुंबात ६ सदस्य आहेत. A हा C चा भाऊ आहे. B हा E चा पुत्र आहे. D ही A ची आई आहे. E हा A चा काका आहे. C चे F शी काय नाते आहे जर F हा B चा वडील असेल?

- A) काका
- B) भाऊ
- C) आजोबा
- D) वडील

अचूक उत्तर: A) काका

सविस्तर स्पष्टीकरण:

कुटुंब संरचना:

- D = A आणि C ची आई
- A = C चा भाऊ
- E = A चा काका (म्हणजे D चा भाऊ/नवरा)
- F = B चा वडील
- B = E चा पुत्र (म्हणजे F = E, E = F)

F हा B चा वडील म्हणजे F = E E हा A चा काका म्हणजे E/F हा C चा देखील काका

C चे F शी नाते = F हा C चा काका

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) भाऊ - वयोगटानुसार योग्य नाही.

- C) आजोबा - पिढीनुसार योग्य नाही.
D) वडील - D आहे आई, F काका आहे.
-

विभाग ५: संगणक ज्ञान (प्रश्न ६१-७५)

प्रश्न ६१

CPU चे पूर्ण रूप काय आहे?

- A) Central Processing Unit
B) Computer Personal Unit
C) Central Program Utility
D) Computer Processing Unit

अचूक उत्तर: A) Central Processing Unit

सविस्तर स्पष्टीकरण:

CPU म्हणजे Central Processing Unit. हा संगणकाचा 'मॅदू' आहे जो सर्व गणना आणि निर्देश (instructions) execute करतो. CPU मध्ये ALU (Arithmetic Logic Unit) आणि Control Unit असतात. आधुनिक CPU मध्ये अनेक cores असतात जे समांतर प्रक्रिया करू शकतात. Intel आणि AMD या प्रमुख CPU निर्माते कंपन्या आहेत.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) Computer Personal Unit - असे कोणतेही तांत्रिक संज्ञा नाही.
C) Central Program Utility - चुकीचे पूर्ण रूप.
D) Computer Processing Unit - जवळपास आहे पण 'Central' हा योग्य शब्द आहे.
-

प्रश्न ६२

MS Word मध्ये निवडलेला मजकूर काढण्यासाठी कोणती keyboard shortcut वापरतात?

- A) Ctrl + X
- B) Ctrl + C
- C) Ctrl + V
- D) Ctrl + Z

अचूक उत्तर: A) Ctrl + X

सविस्तर स्पष्टीकरण:

Ctrl + X ही 'Cut' command ची keyboard shortcut आहे. या आदेशाने निवडलेला मजकूर कापला जातो (काढला जातो) आणि clipboard मध्ये संग्रहित केला जातो, जिथून Ctrl + V ने paste करता येतो. Cut केलेला मजकूर मूळ ठिकाणाहून हटवला जातो पण Paste करेपर्यंत clipboard मध्ये असतो.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) Ctrl + C - Copy command आहे, Cut नाही.
- C) Ctrl + V - Paste command आहे.
- D) Ctrl + Z - Undo command आहे.

प्रश्न ६३

RAM चे पूर्ण रूप काय आहे?

- A) Random Access Memory
- B) Readily Available Memory
- C) Run Application Memory
- D) Rapid Access Memory

अचूक उत्तर: A) Random Access Memory

सविस्तर स्पष्टीकरण:

RAM म्हणजे Random Access Memory. ही संगणकाची अल्पकालीन (temporary) स्मृती आहे जी सध्या चालू असलेल्या programs आणि data ला store करते. RAM मधील

data volatile असतो म्हणजे संगणक बंद केल्यावर तो delete होतो. 'Random Access' म्हणजे कोणत्याही स्थानावरील data सारख्याच वेगाने access करता येतो. RAM जितकी जास्त तितकी संगणकाची कार्यक्षमता चांगली.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

B) Readily Available Memory - चुकीचे पूर्ण रूप.

C) Run Application Memory - चुकीचे पूर्ण रूप.

D) Rapid Access Memory - जवळपास पण योग्य नाही, 'Random' हा योग्य शब्द.

प्रश्न ६४

WWW चे पूर्ण रूप काय आहे?

A) World Wide Web

B) World Wide Work

C) World Web Window

D) Wide World Web

अचूक उत्तर: A) World Wide Web

सविस्तर स्पष्टीकरण:

WWW म्हणजे World Wide Web. हे इंटरनेटवरील माहिती शेअर करण्याची एक प्रणाली आहे. Tim Berners-Lee यांनी १९८९ मध्ये याचा शोध लावला. WWW वर websites, webpages, hyperlinks, HTTP protocol वापरून माहिती उपलब्ध केली जाते. आपण browser (Chrome, Firefox इ.) वापरून WWW access करतो. WWW हा इंटरनेटचा एक भाग आहे, संपूर्ण इंटरनेट नाही.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

B) World Wide Work - चुकीचे पूर्ण रूप.

C) World Web Window - चुकीचे पूर्ण रूप.

D) Wide World Web - शब्दांचा क्रम चुकीचा आहे.

प्रश्न ६५

Spreadsheet software चे उदाहरण कोणते?

- A) MS Word
- B) MS Excel
- C) MS PowerPoint
- D) Adobe Photoshop

अचूक उत्तर: B) MS Excel

सविस्तर स्पष्टीकरण:

MS Excel हे Microsoft चे spreadsheet software आहे. Spreadsheet मध्ये rows आणि columns मध्ये data organize केला जातो. Excel मध्ये गणिती calculations, formulas, charts, tables तयार करता येतात. हे विशेषतः financial data, accounting, budgets, data analysis यासाठी वापरले जाते. Google Sheets हे देखील spreadsheet software चे उदाहरण आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) MS Word - Word processing software आहे, spreadsheet नाही.
- C) MS PowerPoint - Presentation software आहे.
- D) Adobe Photoshop - Image editing software आहे.

प्रश्न ६६

संगणकातील Virus हा काय आहे?

- A) Hardware समस्या
- B) Malicious software
- C) Operating system
- D) Antivirus program

अचूक उत्तर: B) Malicious software

सविस्तर स्पष्टीकरण:

Computer Virus हा एक प्रकारचा malicious (हानिकारक) software आहे जो संगणकाच्या files आणि programs ना नुकसान करतो, data चोरतो किंवा delete करतो. Virus स्वतःची प्रतिकृती (copy) तयार करतो आणि एका संगणकातून दुसऱ्या संगणकात पसरतो. Email attachments, infected websites, USB drives यांमधून virus येऊ शकतो. Antivirus software वापरून virus पासून संरक्षण करता येते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Hardware समस्या - Virus हा software related आहे, hardware नाही.
- C) Operating system - OS हा वेगळा software आहे.
- D) Antivirus program - हा virus पासून संरक्षण करतो, virus नाही.

प्रश्न ६७

Email address मध्ये '@' चिन्हाचा काय अर्थ आहे?

- A) At
- B) And
- C) About
- D) Address

अचूक उत्तर: A) At

सविस्तर स्पष्टीकरण:

Email address मध्ये '@' (at sign) चा अर्थ 'at' आहे. हे username आणि domain name यांना वेगळे करते. उदाहरण: username@domain.com मध्ये 'username' हा व्यक्तीचा identifier आहे आणि 'domain.com' ही email service provider ची website आहे. '@' चा उच्चार 'at the rate' असाही होतो. Ray Tomlinson यांनी १९७१ मध्ये email address मध्ये '@' चिन्ह वापरण्याची सुरुवात केली.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) And - '@' चा अर्थ 'and' नाही.
  - C) About - '@' चा अर्थ 'about' नाही.
  - D) Address - पूर्ण address नाही, 'at' आहे.
-

प्रश्न ६८

Operating System चे मुख्य कार्य काय आहे?

- A) Hardware आणि software यांचे व्यवस्थापन
- B) Document तयार करणे
- C) Presentation तयार करणे
- D) Games खेळणे

अचूक उत्तर: A) Hardware आणि software यांचे व्यवस्थापन

सविस्तर स्पष्टीकरण:

Operating System (OS) हे संगणकाचे सर्वात महत्त्वाचे software आहे जे hardware आणि software यांचे व्यवस्थापन (management) करते. OS च्या मुख्य कार्यांमध्ये memory management, process management, file management, security, user interface provide करणे इत्यादींचा समावेश आहे. Windows, macOS, Linux, Android, iOS ही लोकप्रिय Operating Systems आहेत. OS शिवाय संगणक चालू शकत नाही.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) Document तयार करणे - हे application software चे काम आहे, OS चे नाही.
  - C) Presentation तयार करणे - हे application software चे काम आहे.
  - D) Games खेळणे - हे entertainment software चे काम आहे.
-

प्रश्न ६९

URL चे पूर्ण रूप काय आहे?

- A) Universal Resource Locator
- B) Uniform Resource Locator
- C) Universal Resolver Location
- D) Uniform Resolver Link

अचूक उत्तर: B) Uniform Resource Locator

सविस्तर स्पष्टीकरण:

URL म्हणजे Uniform Resource Locator. हा इंटरनेटवरील कोणत्याही resource (webpage, file, image) चा address असतो. URL मध्ये protocol (http/https), domain name (www.example.com), आणि specific page/file path असते. उदाहरण: <https://www.google.com/search>. URL browser च्या address bar मध्ये type करून websites access करता येतात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Universal Resource Locator - 'Universal' चुकीचा, 'Uniform' योग्य आहे.
- C) Universal Resolver Location - संपूर्ण चुकीचे.
- D) Uniform Resolver Link - 'Resource Locator' योग्य आहे.

प्रश्न ७०

Cloud Storage चा अर्थ काय आहे?

- A) Local hard disk वर data store करणे
- B) Internet वर remote servers वर data store करणे
- C) CD/DVD वर data store करणे
- D) USB drive वर data store करणे

अचूक उत्तर: B) Internet वर remote servers वर data store करणे

सविस्तर स्पष्टीकरण:

Cloud Storage म्हणजे इंटरनेटवरील remote servers वर आपला data (files, photos, videos) store करणे. यामुळे कोणत्याही ठिकाणाहून, कोणत्याही device वरून data access करता येतो. Google Drive, Dropbox, OneDrive, iCloud ही cloud storage services ची उदाहरणे आहेत. Cloud storage secure, automatic backup, आणि सहज sharing ची सुविधा देते. Local storage च्या तुलनेत cloud storage अधिक सुरक्षित आणि सोयीस्कर आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Local hard disk - हे local storage आहे, cloud नाही.
- C) CD/DVD - हे physical storage media आहेत, cloud नाही.
- D) USB drive - हे portable local storage आहे, cloud नाही.

प्रश्न ७१

Binary number system मध्ये किती digits असतात?

- A) १०
- B) २
- C) ८
- D) १६

अचूक उत्तर: B) २

सविस्तर स्पष्टीकरण:

Binary number system मध्ये फक्त दोन digits असतात: ० आणि १. हे संगणकांची मूलभूत भाषा आहे कारण संगणक electrical signals (on/off, high/low voltage) वापरतात. Binary मध्ये '०' म्हणजे 'off' आणि '१' म्हणजे 'on'. सर्व data, programs, instructions binary format मध्ये store आणि process होतात. Decimal (दशांश) number system मध्ये १० digits (०-९) असतात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) १० - Decimal system मध्ये १० digits असतात.
  - C) ८ - Octal system मध्ये ८ digits असतात.
  - D) १६ - Hexadecimal system मध्ये १६ digits असतात.
-

प्रश्न ७२

Password सुरक्षित ठेवण्यासाठी कोणती सूचना योग्य आहे?

- A) साधा password वापरा जसे की '123456'
- B) Password लिहून ठेवा
- C) Strong password वापरा (letters, numbers, symbols)
- D) सर्व accounts साठी सारखाच password वापरा

अचूक उत्तर: C) Strong password वापरा (letters, numbers, symbols)

सविस्तर स्पष्टीकरण:

सुरक्षित password मध्ये capital letters, small letters, numbers, आणि special symbols (#, @, !, इ.) यांचे मिश्रण असले पाहिजे. Password किमान ८-१२ characters चा असावा. साधे शब्द, जन्मतारीख, नाव टाळावे. प्रत्येक account साठी वेगळा password वापरावा. Two-factor authentication (2FA) enable करावे. Password manager वापरून अनेक strong passwords सुरक्षित ठेवता येतात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) साधा password - हा सहज crack होऊ शकतो, असुरक्षित आहे.
  - B) Password लिहून ठेवा - इतरांना दिसू शकतो, असुरक्षित आहे.
  - D) सारखाच password - एक account hack झाल्यास सर्व असुरक्षित होतील.
-

प्रश्न ७३

PDF चे पूर्ण रूप काय आहे?

- A) Portable Document Format
- B) Print Document File
- C) Personal Data Format
- D) Public Document Format

अचूक उत्तर: A) Portable Document Format

सविस्तर स्पष्टीकरण:

PDF म्हणजे Portable Document Format. Adobe कंपनीने १९९० मध्ये हे format विकसित केले. PDF files कोणत्याही device वर, कोणत्याही operating system वर सारख्याच दिसतात. यामुळे documents share करणे सोयीचे होते. PDF मध्ये text, images, links, forms सर्व असू शकते. PDF files edit करणे कठीण असते, जे documents ची सुरक्षितता वाढवते. Adobe Reader, browser हे PDF viewer software आहेत.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) Print Document File - चुकीचे पूर्ण रूप.
- C) Personal Data Format - चुकीचे पूर्ण रूप.
- D) Public Document Format - 'Portable' योग्य शब्द आहे.

प्रश्न ७४

Firewall चे काम काय आहे?

- A) Virus delete करणे
- B) Network traffic monitor करणे आणि unauthorized access रोखणे
- C) Files compress करणे
- D) Data backup घेणे

अचूक उत्तर: B) Network traffic monitor करणे आणि unauthorized access रोखणे

सविस्तर स्पष्टीकरण:

Firewall हे network security system आहे जे incoming आणि outgoing

network traffic चे monitoring करते आणि security rules च्या आधारावर traffic ला allow किंवा block करते. Firewall unauthorized access, hackers, malware यांपासून संगणक/network चे संरक्षण करतो. Firewall hardware किंवा software स्वरूपात असू शकतो. Windows, macOS मध्ये built-in firewall असतो. Organizations मध्ये advanced firewalls वापरले जातात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Virus delete करणे - हे antivirus software चे काम आहे.
  - C) Files compress करणे - हे compression software चे काम आहे.
  - D) Data backup घेणे - हे backup software चे काम आहे.
-

प्रश्न ७५

Keyboard वरील 'F keys' (F1, F2... F12) यांना काय म्हणतात?

- A) Function keys
- B) Format keys
- C) File keys
- D) Feature keys

अचूक उत्तर: A) Function keys

सविस्तर स्पष्टीकरण:

F1 ते F12 या keys ना Function keys म्हणतात. प्रत्येक key चे विशिष्ट function असते जे software आणि operating system नुसार बदलते. उदाहरण: F1 = Help, F2 = Rename, F5 = Refresh (browser मध्ये), F11 = Full screen mode, F12 = Developer tools (browser मध्ये). MS Office मध्ये Function keys ना विशेष shortcuts असतात. काही laptops मध्ये Fn key सोबत Function keys वापराव्या लागतात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) Format keys - असे कोणतेही keys नाहीत.

C) File keys - असे कोणतेही keys नाहीत.

D) Feature keys - योग्य नाव नाही, 'Function' योग्य आहे.

विभाग ६: कायदा विषयक सामान्य ज्ञान (प्रश्न ७६-९०)

प्रश्न ७६

भारतीय संविधानात किती मूलभूत हक्क आहेत?

A) ५

B) ६

C) ७

D) ८

अचूक उत्तर: B) ६

सविस्तर स्पष्टीकरण:

सध्या भारतीय संविधानात ६ मूलभूत हक्क आहेत. मूळ संविधानात ७ मूलभूत हक्क होते, पण ४४व्या संविधान दुरुस्तीने (१९७८) मालमत्तेचा हक्क (Right to Property) मूलभूत हक्कांमधून काढून कायदेशीर हक्क (Legal Right) बनवला. सध्याचे ६ मूलभूत हक्क: (१) समानतेचा हक्क, (२) स्वातंत्र्याचा हक्क, (३) शोषणाविरुद्ध हक्क, (४) धर्म स्वातंत्र्याचा हक्क, (५) सांस्कृतिक आणि शैक्षणिक हक्क, (६) घटनात्मक उपायांचा हक्क.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

A) ५ - कमी आहे, ६ आहेत.

C) ७ - मूळ संविधानात ७ होते, पण आता ६ आहेत.

D) ८ - जास्त आहे.

प्रश्न ७७

IPC चे पूर्ण रूप काय आहे?

- A) Indian Punishment Code
- B) Indian Penal Code
- C) Indian Police Code
- D) Indian Public Code

अचूक उत्तर: B) Indian Penal Code

सविस्तर स्पष्टीकरण:

IPC म्हणजे Indian Penal Code (भारतीय दंड संहिता). हा भारतातील मुख्य फौजदारी कायदा (criminal law) आहे जो १८६० मध्ये लागू झाला. यात विविध गुन्हे आणि त्यांच्या शिक्षांची माहिती आहे. IPC मध्ये ५११ कलमे (Sections) आहेत. लॉर्ड मॅकॉले यांच्या नेतृत्वाखाली IPC तयार करण्यात आला. २०२३ मध्ये IPC ची जागा Bharatiya Nyaya Sanhita (BNS) ने घेतली.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Indian Punishment Code - 'Penal' योग्य शब्द आहे.
- C) Indian Police Code - हा वेगळा कायदा आहे (CrPC).
- D) Indian Public Code - असा कायदा नाही.

प्रश्न ७८

'Bail' या कायदेशीर शब्दाचा अर्थ काय?

- A) दोषी ठरवणे
- B) जामीन/अटकेतून तात्पुरती सुटका
- C) अपील करणे
- D) खटला चालवणे

अचूक उत्तर: B) जामीन/अटकेतून तात्पुरती सुटका

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'Bail' म्हणजे जामीन. जेव्हा आरोपी व्यक्तीला खटला चालू असताना अटकेतून तात्पुरती सुटका मिळते तेव्हा त्याला bail म्हणतात. Bail मिळण्यासाठी न्यायालयात अर्ज करावा लागतो. काही

प्रकरणांमध्ये जामीन रक्कम (bail amount) भरावी लागते. Bail मिळाल्यानंतर व्यक्तीने न्यायालयात हजर राहण्याचे आश्वासन द्यावे लागते. गंभीर गुन्ह्यांमध्ये bail मिळणे कठीण असते.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) दोषी ठरवणे - याला 'Conviction' म्हणतात.
- C) अपील करणे - याला 'Appeal' म्हणतात.
- D) खटला चालवणे - याला 'Trial' म्हणतात.

प्रश्न ७९

न्यायालयीन कारवाईत 'Plaintiff' कोणाला म्हणतात?

- A) वकील
- B) न्यायाधीश
- C) फिर्यादी/दावा करणारी व्यक्ती
- D) प्रतिवादी

अचूक उत्तर: C) फिर्यादी/दावा करणारी व्यक्ती

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'Plaintiff' म्हणजे फिर्यादी किंवा वादी. दिवाणी प्रकरणात (civil case) जी व्यक्ती न्यायालयात दावा दाखल करते तिला plaintiff म्हणतात. Plaintiff हा त्या व्यक्तीविरुद्ध खटला दाखल करतो जिने त्याचे हक्क किंवा हित बाधित केले आहे. उदाहरण: मालमत्तेच्या वादात, कर्जाच्या प्रकरणात जो व्यक्ती दावा करतो तो plaintiff. Defendant (प्रतिवादी) हा plaintiff च्या विरोधात असतो.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) वकील - याला 'Advocate/Lawyer' म्हणतात.
- B) न्यायाधीश - याला 'Judge' म्हणतात.
- D) प्रतिवादी - याला 'Defendant' म्हणतात.

प्रश्न ८०

'FIR' चे पूर्ण रूप काय आहे?

- A) First Information Report
- B) Final Investigation Report
- C) First Inquiry Report
- D) Formal Information Report

अचूक उत्तर: A) First Information Report

सविस्तर स्पष्टीकरण:

FIR म्हणजे First Information Report (प्रथम माहिती अहवाल). जेव्हा एखादा गुन्हा घडतो तेव्हा पोलिस ठाण्यात दिलेला पहिला अधिकृत अहवाल म्हणजे FIR. FIR CrPC च्या कलम १५४ अंतर्गत नोंदवली जाते. FIR मध्ये गुन्ह्याचा तपशील, आरोपी, साक्षीदार इत्यादी माहिती असते. FIR ची एक प्रत फिर्यादीला मोफत मिळते. FIR नोंदवणे ही पोलिसांची कर्तव्य आहे आणि ती नाकारता येत नाही.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) Final Investigation Report - चुकीचे, 'First' योग्य आहे.
- C) First Inquiry Report - 'Information' योग्य शब्द आहे.
- D) Formal Information Report - 'First' योग्य शब्द आहे.

प्रश्न ८१

भारतातील सर्वोच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायमूर्ती यांची नियुक्ती कोण करतात?

- A) पंतप्रधान
- B) राष्ट्रपती
- C) कायदेमंत्री
- D) उपराष्ट्रपती

अचूक उत्तर: B) राष्ट्रपती

सविस्तर स्पष्टीकरण:

भारताच्या राष्ट्रपती सर्वोच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायमूर्ती (Chief Justice of India - CJI) यांची नियुक्ती करतात. नियुक्ती करताना राष्ट्रपती सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालयांच्या न्यायमूर्तींचा सल्ला घेतात. मुख्य न्यायमूर्तीची निवड वरिष्ठतेच्या आधारावर (seniority) होते. CJI चा कार्यकाळ ६५ वर्षे वय होईपर्यंत असतो. CJI हे न्यायालयाचे प्रशासकीय प्रमुख असतात आणि खटल्यांचे वितरण करतात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) पंतप्रधान - त्यांची भूमिका सल्लागार असते, पण नियुक्ती राष्ट्रपती करतात.
- C) कायदेमंत्री - त्यांची भूमिका सल्लागार असते.
- D) उपराष्ट्रपती - त्यांचा नियुक्तीत प्रत्यक्ष सहभाग नाही.

प्रश्न ८२

'Writ' या कायदेशीर शब्दाचा अर्थ काय?

- A) आदेश
- B) लेखी आदेश/रिट
- C) अपील
- D) दस्तऐवज

अचूक उत्तर: B) लेखी आदेश/रिट

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'Writ' म्हणजे न्यायालयाने दिलेला लेखी आदेश. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३२ आणि २२६ अंतर्गत सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालय ५ प्रकारचे writs काढू शकतात: (१) Habeas Corpus - अवैध अटकेविरुद्ध, (२) Mandamus - कर्तव्य पाळण्याचा आदेश, (३) Prohibition - खालच्या न्यायालयाला अधिकाराबाहेरचा खटला चालवण्यास मनाई, (४) Certiorari - खालच्या न्यायालयाचा निर्णय रद्द करणे, (५) Quo Warranto - अधिकार ज्याच्याकडे नाही त्याला पदावरून काढणे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) आदेश - सामान्य आदेश, writ हा विशिष्ट कायदेशीर लेखी आदेश आहे.
  - C) अपील - याला 'Appeal' म्हणतात, writ नाही.
  - D) दस्तऐवज - सामान्य शब्द, writ हा विशिष्ट न्यायालयीन आदेश आहे.
-

प्रश्न ८३

लोकसभेची पूर्ण संख्या किती आहे?

- A) ५४३
- B) ५४५
- C) ५५०
- D) ५५२

अचूक उत्तर: B) ५४५

सविस्तर स्पष्टीकरण:

लोकसभेची कमाल (maximum) सदस्य संख्या ५५२ आहे, पण सध्याची पूर्ण संख्या ५४५ आहे. यामध्ये: (१) राज्यांमधून निवडून येणारे ५४३ सदस्य, (२) केंद्रशासित प्रदेशांतून २ सदस्य (दिल्ली आणि पुडुचेरी). याशिवाय राष्ट्रपती आंग्ल-भारतीय समुदायातून २ सदस्य नामनिर्देशित करू शकतात (पण हा तरतूद १०४व्या घटनादुरुस्तीने २०१९ मध्ये संपुष्टात आली). लोकसभेचा कार्यकाळ ५ वर्षे आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) ५४३ - फक्त राज्यांमधून निवडलेले सदस्य, केंद्रशासित प्रदेशांचे २ सदस्य सोडले.
  - C) ५५० - योग्य संख्या नाही.
  - D) ५५२ - कमाल संख्या आहे, सध्याची पूर्ण संख्या नाही.
-

प्रश्न ८४

'Cognizable offence' या कायदेशीर शब्दाचा अर्थ काय?

- A) गंभीर गुन्हा ज्यामध्ये पोलिस वॉरंटशिवाय अटक करू शकतात
- B) लहान गुन्हा
- C) दिवाणी प्रकरण
- D) कर चुकवणे

अचूक उत्तर: A) गंभीर गुन्हा ज्यामध्ये पोलिस वॉरंटशिवाय अटक करू शकतात

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'Cognizable offence' म्हणजे असा गुन्हा जिथे पोलिस न्यायालयाच्या वॉरंट (परवानगी) शिवाय आरोपीला अटक करू शकतात. हे गंभीर स्वरूपाचे गुन्हे असतात जसे की खून, दरोडा, बलात्कार इत्यादी. Cognizable offence मध्ये पोलिस तपास सुरू करण्यासाठी न्यायालयाची परवानगी घेण्याची गरज नाही. Non-cognizable offence (लहान गुन्हे) मध्ये पोलिसांना वॉरंटशिवाय अटक करता येत नाही.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- B) लहान गुन्हा - याला 'Non-cognizable offence' म्हणतात.
- C) दिवाणी प्रकरण - याला 'Civil case' म्हणतात.
- D) कर चुकवणे - हा वेगळा गुन्हा आहे.

प्रश्न ८५

'PIL' चे पूर्ण रूप काय आहे?

- A) Private Interest Litigation
- B) Public Interest Litigation
- C) Personal Information Litigation
- D) Public Information Law

अचूक उत्तर: B) Public Interest Litigation

सविस्तर स्पष्टीकरण:

PIL म्हणजे Public Interest Litigation (जनहित याचिका). ही एक कायदेशीर संकल्पना

आहे जिमध्ये कोणीही व्यक्ती किंवा संस्था समाज/जनतेच्या हिताच्या विषयावर न्यायालयात याचिका दाखल करू शकते. PIL साठी फिर्यादी स्वतः प्रभावित असण्याची गरज नाही. पर्यावरण, मानवी हक्क, सार्वजनिक सुविधा इत्यादी विषयांवर PIL दाखल होतात. भारतात १९८० च्या दशकात PIL ची सुरुवात झाली. न्यायमूर्ती पी.एन. भगवती आणि व्ही.आर. कृष्ण अय्यर यांनी PIL ला प्रोत्साहन दिले.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Private Interest Litigation - 'Public' योग्य शब्द आहे.
- C) Personal Information Litigation - चुकीचे पूर्ण रूप.
- D) Public Information Law - 'Litigation' योग्य शब्द आहे.

प्रश्न ८६

भारतीय संविधानाच्या कोणत्या भागात मूलभूत कर्तव्ये दिलेली आहेत?

- A) भाग III
- B) भाग IV
- C) भाग IVA
- D) भाग V

अचूक उत्तर: C) भाग IVA

सविस्तर स्पष्टीकरण:

मूलभूत कर्तव्ये भारतीय संविधानाच्या भाग IVA (अनुच्छेद ५१A) मध्ये दिलेली आहेत. ४२व्या संविधान दुरुस्तीने (१९७६) मूलभूत कर्तव्यांची भर घातली. मूळ संविधानात १० कर्तव्ये होती, ८६व्या दुरुस्तीने (२००२) ११वे कर्तव्य जोडले. मूलभूत कर्तव्यांमध्ये संविधानाचा आदर, राष्ट्रगान/राष्ट्रध्वजाचा सन्मान, देशाची एकता अखंडता जपणे, पर्यावरण संरक्षण, वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित करणे इत्यादींचा समावेश आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) भाग III - यात मूलभूत हक्क आहेत.
- B) भाग IV - यात राज्याची धोरणे (Directive Principles) आहेत.
- D) भाग V - यात केंद्र सरकारची रचना आहे.

प्रश्न ८७

'Advocate' या कायदेशीर व्यवसायातील व्यक्तीला मराठीत काय म्हणतात?

- A) न्यायाधीश
- B) वकील
- C) फिर्यादी
- D) साक्षीदार

अचूक उत्तर: B) वकील

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'Advocate' म्हणजे वकील. वकील हा कायदेशीर प्रतिनिधी असतो जो न्यायालयात आपल्या clients (ज्यांना कायदेशीर मदत हवी आहे) च्या बाजूने युक्तिवाद मांडतो. वकील होण्यासाठी कायद्याची पदवी (LLB) घेणे आणि Bar Council of India मध्ये नोंदणी करणे आवश्यक आहे. वकील हे कायदा, न्याय, नैतिकता यांचे पालन करतात. Advocate Act, 1961 अंतर्गत वकिलांची नियुक्ती आणि व्यवहार नियंत्रित केले जातात.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) न्यायाधीश - याला 'Judge' म्हणतात.
- C) फिर्यादी - याला 'Complainant/Plaintiff' म्हणतात.
- D) साक्षीदार - याला 'Witness' म्हणतात.

प्रश्न ८८

'Juvenile' या कायदेशीर शब्दाचा अर्थ काय?

- A) वयस्क
- B) अल्पवयीन/१८ वर्षाखालील व्यक्ती
- C) वृद्ध
- D) अपंग

अचूक उत्तर: B) अल्पवयीन/१८ वर्षाखालील व्यक्ती

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'Juvenile' म्हणजे अल्पवयीन किंवा १८ वर्षाखालील व्यक्ती. भारतात Juvenile Justice Act (बालन्याय कायदा) अंतर्गत अल्पवयीन गुन्हेगारांना वेगळ्या पद्धतीने हाताळले जाते. त्यांना सुधारगृहात (Juvenile Home) ठेवले जाते, तुरुंगात नाही. उद्देश शिक्षा देणे नव्हे तर सुधारणा करणे असा आहे. गंभीर गुन्ह्यांमध्ये १६-१८ वर्षांच्या juveniles ना प्रौढांसारखे न्याय मिळू शकतो.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) वयस्क - याला 'Adult' म्हणतात.
- C) वृद्ध - याला 'Senior citizen/Elderly' म्हणतात.
- D) अपंग - याला 'Disabled' म्हणतात.

प्रश्न ८९

न्यायालयात दिलेली शपथ खोटी ठरल्यास कोणता गुन्हा होतो?

- A) Contempt of Court
- B) Perjury
- C) Defamation
- D) Forgery

अचूक उत्तर: B) Perjury

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'Perjury' म्हणजे खोटी शपथ घेणे किंवा न्यायालयात शपथेवर खोटी साक्ष देणे. जेव्हा साक्षीदार शपथ घेऊन न्यायालयात जाणूनबुजून खोटे बोलतो तेव्हा तो perjury चा गुन्हा करतो. IPC च्या कलम १९१ ते १९८ मध्ये perjury चे तरतूद आहेत. Perjury साठी ७ वर्षांपर्यंत तुरुंगवासाची शिक्षा होऊ शकते. Perjury मुळे न्यायाची विकृती (miscarriage of justice) होते म्हणून हा गंभीर गुन्हा मानला जातो.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) Contempt of Court - न्यायालयाचा अपमान, खोटी शपथ नाही.
  - C) Defamation - मानहानी, खोटी शपथ नाही.
  - D) Forgery - खोटे दस्तऐवज तयार करणे, खोटी शपथ नाही.
-

प्रश्न ९०

'Jurisdiction' या कायदेशीर शब्दाचा अर्थ काय?

- A) न्यायाधीशांची संख्या
- B) न्यायालयाचा अधिकारक्षेत्र
- C) वकिलांची यादी
- D) कायद्याची पुस्तके

अचूक उत्तर: B) न्यायालयाचा अधिकारक्षेत्र

सविस्तर स्पष्टीकरण:

'Jurisdiction' म्हणजे न्यायालयाचा अधिकारक्षेत्र. म्हणजे कोणत्या भौगोलिक क्षेत्रातील, कोणत्या प्रकारच्या खटल्यांवर, किती रकमेपर्यंतच्या प्रकरणांवर न्यायालयाला निर्णय घेण्याचा अधिकार आहे हे jurisdiction ठरवते. Jurisdiction तीन प्रकारचे: (१) Territorial - भौगोलिक क्षेत्र, (२) Pecuniary - आर्थिक मर्यादा, (३) Subject matter - विषयाचे स्वरूप. उदाहरण: सर्वोच्च न्यायालयाचे jurisdiction संपूर्ण भारतावर आहे, पण जिल्हा न्यायालयाचे jurisdiction फक्त त्या जिल्ह्यावर आहे.

चुकीच्या पर्यायांचे कारण:

- A) न्यायाधीशांची संख्या - याचा jurisdiction शी संबंध नाही.
  - C) वकिलांची यादी - याला 'Bar list' म्हणतात.
  - D) कायद्याची पुस्तके - याला 'Law books' म्हणतात.
-

नोंद: हे Mock Test उच्च न्यायालय लिपिक भरती परीक्षेच्या पॅटर्नवर आधारित आहे. प्रत्येक प्रश्नाचे सविस्तर स्पष्टीकरण दिलेले आहे जे परीक्षार्थींना संकल्पना समजून घेण्यास मदत करेल. नियमित सराव आणि या Mock Test चा अभ्यास केल्यास परीक्षेत यश मिळविणे सोपे होईल.

संपर्क माहिती:

श्री छत्रपती शिवाजी महाराज करिअर अकॅडमी पुणे

प्राध्यापक रतन सरदार

मोबाईल: ९०९६१७११९७

Shree